

Nytänkande på arbetsmarknaden?

Finns det?

Behövs det?

Detta är slutrapport av en ettårig förstudie av arbetsmöjligheterna för dem som står längst från arbetsmarknaden. Förstudien beviljades av VG-regionens som en del av dess arbete med strategin för tillväxt och utveckling i Västra Götaland.

Vi kallade projektet för "Nytänkande på arbetsmarknaden".

Med stöd från

Utgångspunkt

En utgångspunkt för vår förstudie var den bedömning som gällde hösten 2019 att Sverige inom något år skulle hamna i en lågkonjunktur med ökad arbetslöshet. Denna prognos var tillräcklig för att förutse att långtidsarbetslösas situation skulle förvärras.

Sedan vet vi vad som hände. Ordet pandemi blev allas egendom, och arbetslösheten ökade drastiskt och på väldigt kort tid. Allt fokus kom att hamna på dem som fick gå från väletablerat liv med trygga anställningar till en plötslig arbetslöshet.

De som redan var arbetslösa, de som redan var långtidsarbetslösa, har hamnat allt längre ner på prioriteringslistorna hos en kraftigt avlövad Arbetsförmedling.

Finns det något intresse för de individer som varit långtidsarbetslösa länge, kanske så länge att de helt enkelt inte finns i Arbetsförmedlingens statistik? Talar man med kommunens sociala myndigheter så ges försörjningsstöd till personer som varit utan arbete i tio år, kanske har de aldrig lyckats ta sig in på arbetsmarknaden. Vem bryr sig?

Målet med vårt projekt

Målet med vårt projekt var att studera hur ett nytänkande kan ge möjligheter till arbete i en ny arbetsmarknad.

Detta var huvudmålet, så som det formulerades i vår ansökan hösten 2019.

Svenskt Näringsliv bekräftar

Arbetslösheten har fördubblats under den tid som vi arbetat med vår utredning. Det som oroar särskilt är att när arbetslösheten ökat i pandemins fotspår, så har också gapet i arbetslöshet ökat mellan inrikes födda och utrikesfödda.

- *Det här gapet var stort redan tidigare och nu har det ökat ytterligare.*

Så säger biträdande utredningschefen vid arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv Jonas Fryklund i ett uttalande i april 2021.

Detta oroar Svenskt Näringsliv. Alla prognoser pekar nu på tillväxt av den svenska ekonomin. Men också att klyftorna kommer att öka.

I den politiska debatten polariseras frågor som relaterar till migration. Svenskfödd eller utrikesfödd kommer att vara en valfråga i kommande val. Det sker en positionsförskjutning av alla politiska partiernas inställningar, dold i retorik förstås. Men ingen behöver vara okunnig om att det är hårdare tag som gäller.

Vilken roll kommer arbetslösheten att spela i detta – att det finns ett växande antal medborgare i Sverige som klassificeras som invandrare och som står utanför arbetsmarknaden, och därmed uppbär olika samhällsstöd för sin försörjning och överlevnad.

Växer invandrarfientlighet och invandrarkritik därför att antalet arbetslösa invandrare växer? Finns det ett samband?

Kompetens och kunskap som inte tas tillvara

En av våra tankar med projektet ”Nytänkande på arbetsmarknaden” var att visa att det finns kompetens och kunskap som inte tas till vara i gruppen långtidsarbetslösa.

Vi skrev om erfarenheter bland männen av odling och jordbruk, projektledning eller organisering, husbyggnad, anläggningsarbete osv. Bland kvinnor erfarenhet av åldringsvård, barnpassning, sömnad, matlagning för stora grupper osv.

Våra tankar på det här området utvecklade vi i en ansökan till ESF-rådet om en insats på Hisingen i Göteborg, i ett samarbete med Enheten för stöd och sysselsättning vid socialförvaltningen i dåvarande stadsdelen Västra Hisingen.

Det var ett sätt att använda de resurser vi fått från Västra Götalandsregionen för den nu redovisade förstudien – att försöka gå vidare från förstudien genom att starta ett genomförande-projekt i förstudiens anda – att alltså gå vidare i ett praktiskt utbildnings- och aktiveringsprogram för en målgrupp i Västra Hisingen i Göteborg som bedöms stå allra längst från arbetsmarknaden.

Målgrupp

Målgruppen för ESF-ansökan kan tydligast beskrivas som utlandsfödda i långtidsberoende av försörjningsstöd. För stadsdelen Västra Hisingen, en av dåvarande tio stadsdelsförvaltningar i Göteborg, handlade det om 939 personer. Totalt i Göteborg var siffran 7 478 personer.

Det är viktigt att komma ihåg att de personer som verksamheten inriktades mot med väldigt få undantag inte finns med i den arbetslöshetsstatistik som Arbetsförmedlingen tar fram. Det är till exempel personer som inte klarat av SFI på en basnivå. Det är personer som aldrig haft ett arbete i Sverige. Det är personer som inte kvalat in på kommunens Jobbcenter, som drivs av förvaltningen för Arbetsmarknad och Vuxenutbildning. Eller som skickats hem därifrån därför att de är för språksvaga. Dom platsar alltså inte ens i den mest basala insatsen för dem som står utanför arbetsmarknaden.

Projektbeskrivning

Med den här utgångspunkten så skapade vi, tillsammans med personalen vid Västra Hisingens Enhet för stöd och sysselsättning, en verksamhet som skulle börja just där deltagarna befann sig:

- De hade förlorat hoppet om att arbeta och vara självförsörjande i Sverige
- De hade försökt lära sig svenska genom SFI-utbildningar under flera år, utan att göra framsteg
- De trodde inte att de skulle kunna få användning för någon av de kunskaper och färdigheter som de praktiserat i sina tidigare liv, innan flytten till Sverige

Projektets olika moment kan sammanfattas så här

- Att återställa hopp och tilltro hos deltagarna om deras egen förmåga
- Att träna svenska i en jobbliknande miljö, så att språket direkt kommer till användning. Vi tänkte skapa en ”verkstad” av olika aktiviteter inom sömnad, snickeri, bakning osv. där

deltagarna lärde sig svenska. Det finns många studier som visar att ”jobbsvenska” är det mest effektiva sättet att lära sig svenska om man inte har en akademisk bakgrund eller är väldigt läsvan

- Att bedriva en aktiv samhällsorientering för att skapa ett intresse hos deltagarna för Sverige, svenskarna och livet runt omkring dem
- Att i det fortsatta arbetet utgå från individernas kompetens och erfarenhet från tidigare hemland. Det kan handla om anställning, egenföretagande eller annan erfarenhet som individen kanske inte kallar arbete. Det kan gälla sömnad, matlagning för stora grupper, barnpassning, åldrvård, odling och jordbruk, ”projektledning” eller organisering, husbyggnad, anläggningsarbete med mera. Detta är erfarenhet och yrken som den utlandsfödde haft i hemlandet men själv inte tror kan leda till arbete här.

ESF-ansökan avslags

Ansökan avslags.

Vi hade uppmuntrats att söka av de formuleringar i utlysningen som sa att utlysningen vänder sig till den ideella sektorn. Vi hade ett noga förberett samarbete med en kommunal institution, som i övergången från stadsdelsförvaltningar till centrala nämnder stod helt utan andra möjligheter att göra insatser för målgruppen.

Att den ideella sektorn framhölls i utlysningen var något som vi diskuterade noga med ESF-rådets handläggare innan vi gick in i ansökningsprocessen – det var ju inte så svårt att se att väldigt få organisationer från den ideella sektorn beviljats några ESF-projekt, och särskilt få i Västra Götalands/Halland. Bland tidigare jämförbara projekt inom arbetsmarknadsintegrering i Västra Götaland fann vi bara ett exempel – ett projekt som genomförts av Stadsmissionen i Göteborg.

Avslagsbeslutet från ESF-rådet (som inte går att överklaga) är inte särskilt tydligt formulerat, och den genomgång vi haft med handläggare i efterhand har heller inte gett oss förståelse för grunderna för avslagsbeslutet.

Resultatet av vår avslagna ansökan blev att ESF-rådet i Västsverige/Halland kom att skicka tillbaka nio miljoner kronor till Bryssel – detta var i slutskedet av en programperiod och pengarna kunde inte längre omdirigeras till något annat ändamål i Sverige. Det är intressant att veta.

Den principiella innebörden är att Europeiska socialfonden i Sverige prioriterar statliga, regionala och kommunala institutioners insatser, som dessa institutioner egentligen borde kunna finansiera med sina egna skattemedel. Och det handlar om flera miljarder årligen. Ur detta kommer därför inte så mycket genuint nytänkande på arbetsmarknaden.

Tre nationella samarbetsorganisationer (Forum – idéburna organisationer med social inriktning, Giva Sverige – branschorganisationen för tryggt givande och Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd) har i en skrivelse till regeringen i juni 2020 tagit upp just frågan om ESF-rådets relation till den ideella sektorn, och föreslagit att en del av ESF-medlen i framtiden ska öronmärkas för projekt som drivs av civilsamhällets organisationer.

Fokusgrupp bekräftar

Vi har inom ramen för vårt VG-projektet ”Nytänkande på arbetsmarknaden” genomfört fokusgrupper som ett av underlagen i diskussionen om en ny arbetsmarknad.

Från fokusgrupper fick vi tydliga bekräftelser på att målgruppen har en bristande tilltro till att kunna använda erfarenheter från hemlandet till arbete och försörjning i Sverige.

Exempel: I en fokusgrupp med kvinnliga deltagare från Somalia fick vi ”lokalvårdare” som ett ganska enhälligt svar från deltagarna på frågan om vilket drömyrke de hade i Sverige. När diskussionen sedan fortsatte i fokusgruppen visade det sig att flera av deltagarna hade tydlig yrkeserfarenhet från sitt hemland. En hade varit lärare, två hade varit försäljare, varav den ena i ett familjeföretag, en hade varit barnskötare. Och vid ytterligare diskussion visade det sig naturligtvis att det fanns helt andra drömmar, som man inte lyfte fram, och där de egna erfarenheterna från hemlandet ingår.

Gräver man djupare finner man både erfarenhet och yrkeskompetens.

Många gånger är de erfarenheter som vi pekar på här, till exempel från verksamhet i Somalia, inte direkt överförbara till ett yrke i Sverige, men de är en väldigt god startpunkt för integration.

Förmågan att tänka fyrkantigt

Förmågan att tänka fyrkantigt delas förmodligen ganska lika mellan de personer som är satta att stödja långtidsarbetslösas väg mot ett arbete och egen försörjning, och de arbetslösa själva, som påverkas av vad man ser hända med andra landsmän. Eller grannar. Vilket ofta är samma sak.

Starta företag

Den årslånga förstudien som föreningen Infoglob har genomfört under 2020 hade som huvuduppgift att gräva efter goda exempel och framför allt insatser från civilsamhället för att skapa arbete för dem som står längst från arbetsmarknaden.

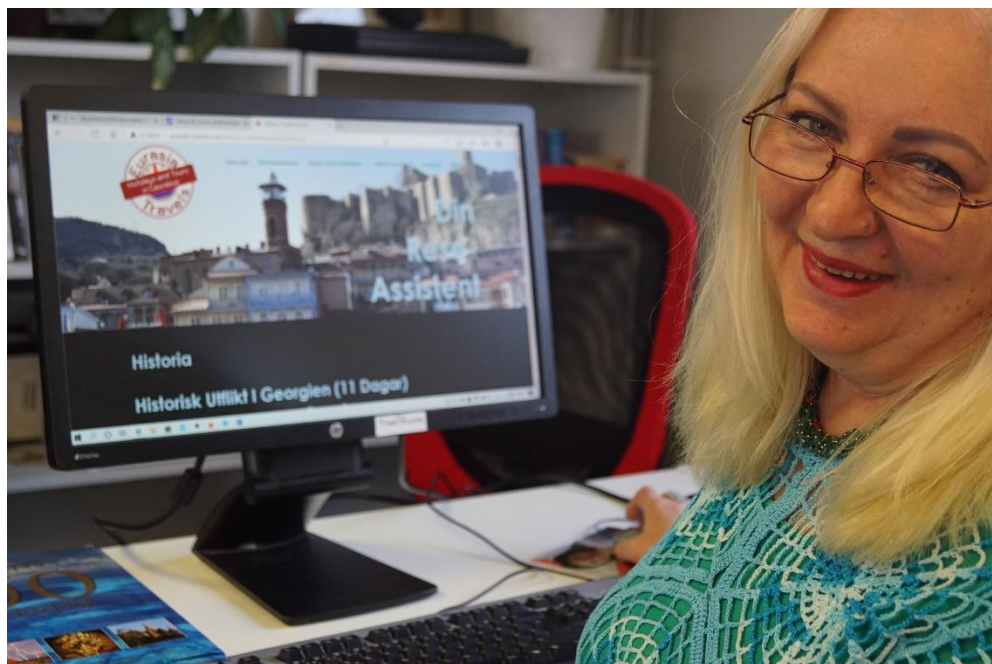
Samtidigt som vi undersökte, intervjuade och registrerade, så skulle vi också se om vi kunde stödja starten av några nya sociala företag. Det var en ambitiös plan, som inte blev mindre ambitiös under nedsläckningens år.

Det kunde varit mer, men vi är i alla fall stolta över att två sociala företag är på väg mot etablering, och vi ska presentera dessa verksamheter närmare i det följande.

Träffades genom Stöd och matchning

Det första företaget är Eurasia-travels.

Två personer som träffades genom Infoglobs verksamhet Stöd och matchning har utvecklat sin gemensamma idé att starta en resebyrå för resor till Georgien, ett land med kapacitet att bli ett nytt turistland, med natur, härligt sommarklimat och snöiga skidbackar på vintern. Dessutom överflöd av historiska traditioner, matkultur och georgiskt vin. Hemsidan www.eurasia-travels.com är klar, och

Marija Zelenskaja jobbar med resebyråns hemsida

spriidningsarbetet pågårMaria Zelenskaja berättar entusiastiskt om alla planer. Fem olika reseprogram presenteras: historiska områden, personalresor, bröllop, fester, företagsmöten.

Maria Zelenskaja arbetar med Eurasia-travels hemsida. Hon befinner sig i Göteborg, och ansvarar för lanseringen i Göteborg, och för resten av världen. Georgien ska bli ett nytt turistland inte bara för svenskar...

Den andre företagsledaren är Leila Didmanidze – som nu befinner sig i Georgien och reser runt där för att kartlägga de bästa resvägarna, organisera transporter för turister och turistmottagandet i största allmänhet, från en bra start redan på flygplatsen.

Det är alltså Leila som kan Georgien, hennes hemland. Maria är från Litauen. Men hon har bott och arbetat i England och flera andra länder i Europa och skaffat intryck från olika människors behov. De sista åren har hon bott i Sverige och Göteborg.

De träffades alltså genom arbetsmarknadsprojektet Stöd och matchning hos Infoglob, och där föddes idén, som fick stöd från organisationen. Stödet har haft formen av handledning, uppmuntran och kritisk granskning. Infoglobs personal har hjälp till att etablera hemsidan, och föreningen har också gett ekonomiskt stöd på olika sätt under start-processen.

Att starta en resebyrå när ingen reser

Marija berättar:

Förberedelserna startade redan 2019. Våren 2020 skulle resebyrån starta med verksamhet. Men pandemin kom i vägen. Det går inte att starta en resebyrå när ingen reser!

Nu finns resebyrån. Man är beredd att göra sina första researrangemang. Kanske till sommaren.

Leila Dodmanidze har byggt upp sitt nätverk i olika delar av Georgien. Hon har rekryterat och bokat upp guider, som behövs för resenärerna som kommer från Västeuropa. Hotell finns kontrakterade på olika orter. Liksom restauranger, catering osv som behövs för turisterna under rundresor i landet.

En viktig sak i dessa tider är också att försäkra sig om att det finns turistförsäkringar, för dem som reser runt i Georgien i kölvattnet av Covid-19:s härjningar. Helt enkelt att skapa trygghet för resorna.

Ryska – det gemensamma språket

Ryska är det gemensamma språket för Marija och Leila, det har de lärt sig under uppväxten i Litauen respektive Georgien. Hemsidan ska ha informationen på engelska och svenska, samt på ryska. Hemsidan är kanske inte helt färdig ännu, när blir en hemsida någonsin färdig? Men mycket information finns redan – Eurasia-travels har köpt in bilder av professionella fotografer, för att kunna presentera landet och kulturen på bästa sätt.

Marija arbetar varje dag på att förbättra informationen om de möjligheter som resebyrån erbjuder.

Varje dag har Marija och Leila kontakt, diskuterar vad som behöver göras, och hur informationen ska spridas.

Tillsammans med informationen på hemsidan, så ska resebyråns resor presenteras på Facebook, Twitter etc.

Marija ligger också i startblocken med broschyrer om olika resor till Georgien. Distribution via brevlådor, annonsering i tidningar etc. Alla tänkbara vägar för spridning.

Marija har haft ett litet eget företag tidigare. Företaget finns inte längre, men fortfarande blir hon kontaktad av människor som har kvar de reklamappar som hon delade ut när företaget var aktivt. Marija vet att det tar tid att etablera ett nytt företag.

Ständiga förbättringar

Och samtidigt som man är mitt inne i lanseringen av resebyrån så fortsätter Leila och Marija att förfina sitt projekt. Man kommer att erbjuda boende både i privathem och på hotell, fritt val enligt kundernas önskemål. Och man planerar för att erbjuda vin-resor för entusiasterna. Georgien har en gedigen vin-tradition. Munkar inom den ortodoxa kyrkan är kända vinproducenter. Olika gårdar erbjuder sina egna viner, så har det alltid varit. Det georgiska vinet får mogna i keramikkrukor, som grävs ner i jorden. Ja, det finns mycket att berätta för en researrangör...

Marija jobbar hårt på att presentera det historiska Georgien.

- Det är som att resa 100 eller 200 år bakåt i tiden. Det finns så mycket tradition och historia.

Samtidigt som fokus för Eurasia-travels är på Georgien, så ingår andra länder i Kaukasien i framtidsplanerna, Armenien och Azerbajdzjan.

Världen är mitt hem

Det andra sociala företaget som fått stöd och uppbackning genom Infoglobs projekt med Västra Götalandsregionen handlar om radio. Radioprogrammet heter Radio Donya. Lika väl som detta är ett

Radio Donya sänder på tisdagar. Från vänster Ali Taghipour, Maryam Afshar och Araz Fanni.

försök att starta ett socialt företag, så är det ett svar på frågeställningen om det går att basera ett företagande på idén att driva en radio om mänskliga rättigheter?

Donya är persiska och betyder ”världen är mitt hem”. Programmet sänds på tisdagar, från halv fyra till sex – två och en halv timmas radiosändning.

Radioprogrammet sänds alltså på persiska. Det finns ambitioner att också sända på svenska, men det är ännu så länge en ambition.

Programmet har fokus på MR-frågor, miljö, fredliga aktiviteter, internationella relationer.

Utöver sändning i Göteborg som närradio, så kan programmen avlyssnas via radio Donyas hemsida, och publiceras också på facebook.

I dagsläget är det fem personer som gör radio Donya.

Sökning

I vår ansökan till VG-regionen om en förstudie beskrev vi några delmål och frågeställningar som vi avsåg att undersöka, och som redovisas i det följande.

Vi har knackat på många dörrar!

Yalla Hjällbo

”Yalla-trappan” i Malmö är det sociala företag som är det goda exemplet som nästan alla känner till.

Yalla Trappan startades 2010 och är ett arbetsintegrerande socialt företag och kvinnokooperativ som drivs av en ideell förening på Rosengård i Malmö. Idag har Yalla Trappan över 35 anställda. Se www.yallatrappan.com.

Nu finns också Yalla Hjällbo som drivs av Arabiska Bokstadscentret i Hjällbo, ABF Göteborg och det kommunala bostadsbolaget Poseidon.

Tre verksamheter finns på programmet: Sömnad, caféverksamhet och catering. Man driver Café Yalla på Paprikagatan 30 i Lövgärdet.

Sömnadsverksamheten är det intressantaste och mest innovativa. Yalla Hjällbo har kontrakt med HM i Göteborg, och sköter en sömnadsstation på HM:s stora butik i Nordstan i Göteborg. Där tar man emot och fixar till lagningar och sådant som behöver göras. Ett väldigt fint exempel på vad sociala företag kan åstadkomma. Avtalet mellan HM och Yalla Hjällbo innebär att Yalla Hjällbo ansvarar för anställningen av sömmerska och att det alltid finns en person på plats hos HM Nordstan. HM betalar till Yalla Hjällbo.

Yalla Hjällbo, inte så känt, och inte så stort, men ändå ett väldigt spännande nytillskott i Göteborg bland dem som ser behov av en ny arbetsmarknad för personer som inte får plats i bristyrkes-strategin och en avlövad arbetsförmedling. Yalla Hjällbo bygger på samarbete mellan två ”institutionella” aktörer i form av Poseidon och ABF, plus den vilt blommande verksamheten i Arabiska Bokstavscentret i Hjällbo. Och nyckelpersonen är förstås Amir Sadayo som i mer än 20 år hållit igång det Arabiska Bokstavscentret i Hjällbo.

Reningsborg

Reningsborg är en av Göteborgs många second hand-verksamheter, och den mest expansiva av dem alla. Förutom fyra stora second hand-butiker (Västra Frölunda, Angered, Partille och Wieselgrensplatsen) bedriver man arbetsträning och olika sociala projekt.

Två sociala företag finns under Reningsborgs-paraplyet – Däck och tvätt i Åkered nära Västra Frölunda, och Café au thé på Södra Allégatan 1B i centrala Göteborg, nära Järntorget.

Reningsborgs verksamhet kvalificerar in sig som den klarast lysande stjärnan bland dem som försöker skapa nya arbetsmöjligheter och en ny arbetsmarknad för arbetskapabla och kompetenta människor, som ändå inte passar in på ”den gamla” arbetsmarknaden.

Kan Vägen ut! Kooperativen vara en förebild för en ny arbetsmarknad

I Göteborg finns Vägen ut! Kooperativen som är en intressant förebild att titta på när det gäller att ge stöd till sociala arbetsintegrerade företag.

I Vägen ut! kooperativen ingår 12 franchisetagare, bland dem Lärjeåns Kök & Trädgårdar, Kajskjul 46, Villa Revansch, Returrum osv. Sammanlagt arbetstränade 266 personer under ett år, varav 20 procent fick anställning, alltså 62 personer. Av dessa fick 47 anställning inom Vägen ut! Sifferexemplen är från 2018.

Det är samtidigt inte helt enkelt att bli franchisetagare hos Vägen ut. Månadskostnaden är 10 000 kr vilken kan vara avskräckande för någon som vill starta eget. Man får del av ett varumärke, och många tjänster som behövs, som redovisning och administration, inte minst löneadministration, HR och kommunikation osv. Det innebär att månadskostnaden 10 000 kr säkert är väl motiverade, men ändå svår för någon som vill starta något helt nytt.

Inriktningen hos Vägen ut är klar – 53 procent av de som kommer till Vägen ut har en psykiatrisk diagnos. Av de anställda har 30 procent erfarenhet av missbruk och/eller kriminalitet.

Dialog om nytänkande på arbetsmarknaden

Ett forum för att diskutera nytänkande på arbetsmarknaden blev de dialogmöten som Arbetsmarknad och vuxenutbildning i Göteborgs stad bjöd in till under våren 2020. Vid tre tillfällen deltog 15 organisationer från civilsamhället tillsammans med ett antal företrädare från Arbvux-förvaltningen.

Vid dialogmötena väcktes många tankar om ett förbättrat samarbete mellan civilsamhället och stadens tjänstemän, speciellt då Arbvux-tjänstemän – vilka möjligheter och resurser som finns, och förslag om fler kontaktytor, regelbundna träffar och idéutbyte.

Vid dialogmötena väckte vi från Infoglob frågan om jobben räcker till för alla?

Många representanter från civilsamhället höll med om att det är bra med utbildning och kunskapshöjande insatser, men att det inte räcker med en ”bristyrkesstrategi” för att få alla människor i arbete. Mötesdeltagarna höll med om att vi måste skapa jobb, göra jobb av behov som finns, men som inte anses lönsamma. Det är en väg för att alla får möjlighet att arbeta, även om alla jobb inte kan vara lönsamma (= ekonomiskt självfinansierande). Skattemedel försörjer ju dem som är långtidsarbetslösa, så varför inte använda den resursen som en del av insatsen för att skapa arbetsplatser i en ny arbetsmarknad.

Men det blev ingen diskussion som gav eko i anteckningarna från dialogmötena. Frågan väcktes men förblev obesvarad i detta forum.

En teori

Det är ju ett välkänt faktum, att samtidigt som arbetslösheten (och långtidsarbetslösheten) växer så finns det lediga arbeten som aldrig finner sin arbetare. Arbetsmarknadspolitikerna för en ojämn kamp för att skapa utbildningar som kan avhjälpa dessa brister på arbetare till de lediga arbetena.

Detta är en självklar strategi – arbetslösa till de jobb som saknar arbetare.

Den politiska debatten handlar alltid om detta.

Men kanske är det så att det bästa är det godas fiende.

Att vi istället måste tänka två saker samtidigt:

Tydliga program för att fylla de jobb som finns, samtidigt som jobb skapas för de som behöver andra möjligheter än vad bristyrkesstrategin erbjuder.

Skapa ett mångsidigt alternativ till statliga samhäll – ett ”idéhall”

Pandemin som låst in människor, och förhindrat många kreativa möten, har samtidigt gett inspiration till nytänkande. De tre nationella paraplyorganisationer som nämnts tidigare i rapporten – Forum, Giva Sverige och Famna – har väckt förslag om att starta ett ”idéhall”, dvs att civilsamhället skulle få ansvar att utveckla och fördela medel till ett alternativ till Samhall. Tanken är att skapa en helt ny arbetsmarknad i linje med de idéer som också framkommit genom vår förstudie och beskrivs i den här rapporten.

Samhall med inriktning på personer med funktionsnedsättning har ett årligt statligt stöd på otroliga sex miljarder kronor.

Vad skulle den ideella sektorn i Västra Götalands-regionen, eller i Göteborg, kunna åstadkomma med en bråkdel av den summan. Kommuner, som Göteborg, har naturligtvis möjlighet att räkna in sparade försörjningsstöd i satsningar som ger människor arbete – och då tänker vi på dem som står så långt från arbetsmarknaden att de tappat tron på möjligheten att få ett jobb.

Det finns självklart svenskfödda personer som permanent hamnat utanför arbetsmarknaden, men vi vill lyfta personer med ursprung utomlands som misslyckas att ta sig in på arbetsmarknaden och bli självförsörjande på grund av dålig svenska, bristande tilltro på sina egna möjligheter eller andra hinder.

Debatt-artikel i G-P

Ett av delmålen i projektansökan var att skapa debatt om de frågor som förstudien utgick från. Vi lyckades få en debattartikel publicerad i Göteborgs-Posten i mars (se bilaga 1). Först låg den ute i webb-versionen av GP medan publiceringen i papperstidningen sköts upp flera gånger, innan den ägde rum i slutet av mars månad. Debattartikeln uppmärksammades och skapade kontakt med flera aktörer som vi inte kände tidigare. Men någon reaktion från officiellt myndighetshåll fick vi inte. På facebook och liknande öppna forum fick vi däremot ett starkt positivt gensvar.

För att väcka GP:s intresse för att publicera vår debattartikel valde vi att hakade något som var aktuellt vid tillfället – nämligen förslaget att införa språkkrav på kommunens daghem och äldreboende (hemtjänst, äldreomsorg). Vi hävdade i artikeln att det viktigaste var att höja kvalitén i SFI-undervisningen, och istället för språktester vid anställning satsa på språkträning i jobbmiljö, eftersom all erfarenhet och forskning säger att det bästa sättet att lära sig ett språk är när kunskapen kan användas direkt i jobbmiljö. Andra debattörer har senare i GP gett stöd åt en satsning som kvalitetshöjer den SFI-undervisning som Göteborg ger.

I den artikel som publicerades på nätet och i papperstidningen fanns också ett PS där vi berättade historien om den avslagna ESF-ansökan och ESF-fondens 9 miljoner som istället skickades tillbaka till Bryssel. Inte heller detta väckte någon kommentar från ESF-håll eller annan myndighet.

Så funkar det

Vi har i vårt arbete med förstudien försökt kartlägga och träffa alla organisationer inom civilsamhället som har en relevant verksamhet. Några av dem fanns med som projektägare med samma finansiering från Västra Götalandsregionen som Infoglob. De möten som hållits tillsammans med dessa organisationer har varit inspirerande och givande för oss.

Vi har också tittat på ”Överenskommelsen Göteborg”, som gäller samverkan mellan Göteborgs stad och civilsamhällets organisationer. Denna överenskommelse har sitt ursprung i diskussioner som satte igång 2010, och en formell överenskommelse skapades sedan 2012. Målet med överenskommelsen är bland annat att minska utanförskap i Göteborg, att synliggöra och stärka civilsamhällets organisationer som opinionsbildare och som röstbärare för marginaliserade, utsatta och åsidosatta grupper, samt också att utveckla möjligheter för civilsamhällets organisationer att utgöra viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen.

Detta forum för samverkan finns numera under namnet "Gotunited" (www.gotunited.se) med ett kansli om två heltidstjänster som arrangerar olika utbildningar, forum och högnivåsamtal med stadens ansvariga.

Slutord

Vi skrev i vår projektansökan att en förstudie om den beviljades, skulle som bestående resultat tillföra ny kunskap och aktivera vår organisation Infoglob i frågan om socialt entreprenörskap.

Vi är tacksamma för de ekonomiska medel vi fått av VG-regionen för vår förstudie och det som vi lärt och åstadkommit genom projektet:

- Att skapa en genomlysning av problematiken i kontakterna med myndigheter och andra organisationer i civilsamhället
- Att skapa publicitet kring frågan, och offentlig debatt
- Att stödja starten av nya företag baserat på socialt entreprenörskap

Vi avslutar med att återge projektbeskrivningens sammanfattning så som den står i vår ansökan, men nu med kursiva kommentarer inklippta i texten:

Sammanfattning

Göteborgs stads undersökningar 2014 och 2017 visar skrämmande olikheter i livsvillkor för stadens invånare. *Det här syftar på de två undersökningar som genomförts i Göteborg av dåvarande Social resursförvaltning: "Skillnad i livsvillkor och hälsa i Göteborg 2014" och "Jämlikhetsrapporten 2017 – skillnader i livsvillkor i Göteborg.*

Skillnaderna gäller de flesta aspekter av livet, inkomst, utbildning, hälsa men också tillit till samhället, ojämlikhet osv. Medellivslängden skiljer sig så mycket som nio år mellan olika stadsdelar. *När rapporterna publicerades var det framför allt skillnaden i medellivslängd som skapade medias uppmärksamhet. Vi menar att bristen på tillit till samhället är den allvarligaste saken som påvisas i rapporterna. Och att detta är ett bortglömt konstaterande fyra år efter att den andra rapporten publicerades. Bara ett exempel – folkhälsomyndigheten och dess lokala implementörer i Västsverige försöker angripa problemet med låga vaccinationsprocenter i vissa stadsdelar i Göteborg genom att tala om informationskampanjer. När problemet i själva verket är strukturellt, och botten i den bristande tilltron till samhället.*

Det är ingen överraskning att de delar av staden som har många boende med utländskt ursprung har sämst hälsa, lägre levnadsstandard, mindre tilltro till samhället. Och situationen försämras istället för att förbättras. *Just det, avgörande är inte var man bor, utan segregationen. Och... situationen försämras!*

Infoglob arbetar med långtidsarbetslösa, i flera verksamhetsformer. Genom en förstudie vill vi pröva hur ett nytänkande i riktning mot en ny arbetsmarknad kan ge möjligheter som individen inte får idag. *En viktig del i vår förstudie var att söka medel för att kunna arbeta vidare med frågan på en nivå där vi gav individer i så kallat utanförskap direkt och aktivt stöd – det var genom en stor ansökan till ESF-fonden. Tyvärr misslyckades detta. Vi fortsätter att försöka hitta nya medel för att kunna ett visionärt arbete kring "nytänkande på arbetsmarknaden", Hittills har vi inte hittat någon ekonomisk möjlighet eller partnerskap för att kunna genomföra detta. Men vi söker vidare för att kunna genomföra detta.*

Vi utgår från människornas erfarenhet, vad de gjort i sitt hemland. Det kan handla om anställning, egenföretagande, eller annan erfarenhet av sömnad, matlagning för stora grupper, barnpassning

åldringsvård, odling och jordbruk, ”projektledning” eller organisering, husbyggnad, anläggningsarbete med mera. Erfarenheter som kan tas tillvara och bli något nytt. *Vi har diskuterat den här utgångspunkten i fokusgrupper som organiserats genom projektet. Alla de samtal vi haft med ”målgruppen” leder oss till konstaterandet att detta är rätt väg framåt. Det är detta som är den nya arbetsmarknaden – som genom ett begränsat samhällsstöd skulle kunna förvandla människor med långvarigt försörjningsstöd till lönearbetare, samtidigt som de blir en del av samhällsutvecklingen, och får tilltro till det svenska samhället.*

Svaret på frågan

Och svaret på frågan i rubriken till den här slutrapporten:

Nytänkande på arbetsmarknaden? Finns det? Behövs det?

Ja, det finns, men alldeles för lite. Behövs det. Ja, oändligt mycket mer.

Göteborg i maj 2021

För Infoglob/Tomas Magnusson

Språktest inom vård och förskola ställer ökade krav på svenskundervisningen för utlandsfödda, menar debattörerna. Bild: Privat / Fredrik Sandberg, TT

Göteborg måste se över kvalitén på SFI-undervisning

DebattSpråktest inom vården och i förskolor ställer också krav på effektiv språkutbildning. Men det som erbjuds i Göteborg idag är undermåligt, skriver Araz Fanni och Tomas Magnusson från föreningen Infoglob.

Det är ett rimligt krav att personalen på förskolor i Göteborg ska kunna prata svenska. När Socialdemokraterna och Demokraterna nu bestämt sig för att driva frågan i Förskolenämnden, så är det genom att ett språktest ska införas.

För integrationen och samhällets bästa behövs att Göteborg öppnar sin famn för deltagande i samhällsliv och arbetsliv. Parallellt med kravet på språktest är måste kommunen se över kvaliteten på den svenskundervisning som erbjuds till alla utlandsfödda.

Kräver bättre utbildning

Det som erbjuds idag är undermåligt. Cirka fem timmar lärarledd undervisning per vecka är inte nog. Här är några förbättringsförslag så att många fler av dem som vill ha jobb i förskola, hemtjänst eller äldreomsorg blir duktiga att tala svenska redan innan de söker jobb:

Utlandsfödda bör från början erbjudas sysselsättning på 40 timmar i veckan, mer lärarledd undervisning, arbetspraktik och andra aktiviteter.

Svenskundervisningen måste också passa dem som är ovana vid studier och inte kommer direkt från skolorna. Erfarenheten säger att en kombination av språkträning och arbetsträning är det mest effektiva sättet att lära sig ett språk.

Förskoleassistenter, som prövar på jobbet i förskola måste få ett pedagogiskt träningsprogram i svenska parallellt med jobbpraktiken.

Coronapandemin har gett en mörk illustration av utanförskap och bristande integration, med höga sjukdomstal bland utlandsfödda

Ett grundläggande krav för att få bättre genomslag för svenskan bland nyanlända är naturligtvis att integrationsproblemen i Göteborg får en ny uppmärksamhet. Coronapandemin har gett en mörk illustration av utanförskap och bristande integration, med höga sjukdomstal bland utlandsfödda. Vad hjälper det att trycka affischer på 26 olika språk (vilket skedde i Stockholm) när de ändå inte blir lästa. Det här handlar om bristande tilltro till samhället, vilket framgick i två kommunala studier över skillnaderna i livsvillkor och hälsa i Göteborg.

Det civila samhället, föreningslivet, är en resurs som bara väntar på att engageras. Under några dramatiska månader 2015 – 2016 när 163 000 människor sökte asyl i Sverige och samhällets resurser inte räckte, fanns civilsamhället och frivilliga på Göteborgs centralstation för att se till att människor fick tak över huvudet och mat i magen.

Därför är vårt förslag till kommunpolitikerna: Bjud in civilsamhället att lösa integrationen genom att stödja föreningslivets intresse för människor. Släpp de fria krafterna lösa.

Araz Fanni, Föreningen Infoglob

Tomas Magnusson, Föreningen Infoglob

PS – Infoglob sökte nyligen medel för att arbeta med 200 utlandsfödda svenskar i Göteborg, som aldrig kommit in på arbetsmarknaden därför att de inte klarat av att lära sig svenska. Projektet innebar att pröva nya metoder för språk och arbetsträning, och inte minst samhällsorientering, att förvandla utanförskap till intresse för Sverige. Europeiska socialfonden avslag ansökan, liksom några andra ansökningar, och pengarna för ändamålet, cirka 9 miljoner, kommer nu att skickas tillbaka till Bryssel.